

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Godfridus II. Abbas XXXV. ordinatur Anno Domini MCCCLXXX. & præfuit
annis IX. mense uno, diebus XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

no Pont.) filius videlicet Philippi Comitis Palatini, qui ſororem Georgij habuit, duxerat illo vivente uxorem. Mortuo autem Duce Georgio, cum inter generum ejus Ducem Rupertum jam dictum & Albertum Bavarie Ducem, qui morabatur in oppido Monaceniſi, pro vacante Principatu bellum ageretur atrociffimum, omnis illa theſaurorum immenſa congeries cum Apoſtolorum imaginibus, brevi diſſipata fuit, ut in nonum hodie annum quò pervenerint, nemo fit qui noverit.

Wignand⁹
hujus Mo-
naſterij
Abbas
xxxiv.
moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato xxvii. die menſis Octobris Wignandus hujus Monaſterij xxxiv. Abbatis ſenio pariter & morbo gravatus moritur, anno regiminis ſui xx. menſe x. die ſimiliter xx. cum devotione Fratrum in majore Cœnobio ſepultus. Reliquit Monaſterium in debitis multis tam per eum quàm per alios præcedentes Abbates contractis, & diſciplinam ſine regulari obſervantia, qualem & reperit.

Godfridus
fit Abbas
annis ix.

De Godfrido ejus nominis ſecundo, hujus Monaſterij Hirſaugienſis Abbate XXXV. qui præfuit annis ix. menſe i. diebus xv.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCCLXXX. Indictione Rom. tertiâ Wignando Abbate hujus Monaſterij Hirſaugienſis, xxvi. die menſis Octobris Catholicè mortuo atque ſepulto, ne grex Paſtoris ſolatio deſtitutus aliqua viduitatis Eccleſiæ deploraret incommoda, de novi mox electione Abbatis cæptis ſuorum, & non exterorum habere concilium. Circa principium igitur menſis Novembris vocatis abſentibus de præpoſituris & prioratibus Monachis qui futura debuerant atque potuerant electioni de Jure vel conſuetudine intereſſe, & excluſis ſæcularibus cunctis, præmiſiſque Orationibus cum invocatione S. Spiritus, per viam ſerutinij ad novi Paſtoris inſtitutionem proceſſerunt. Votis autem ſingulorum auditis, & in ſchedulam juxta morem conſignatis, major & ſenior pars Monachorum eligentium Godfridum ejus nominis ſecundum Abbatem hujus Monaſterij xxxv. elegit, cæteris in eum conſentientibus.

Godfridus itaque per Conventum electus, atque per Lambertum Spirenſem Episcopum in Abbatem confirmatus ex more, ſolemnitèrque benedictus, præfuit huic Monaſterio in magna ſolicitudine & malitia temporum, annis ix. menſe i. diebus xv. homo manſuetus pacificus, & amator quietis & pacis, qui Monaſterium in utroque ſtatu graviter callapſum reperit. quoniam nec regularis obſervantia in eo tunc viguit, nec illi rerum abundantia fuit.

Schiſma
multipli-
cavit vul-
tutes in Ec-
cleſia inſu-
rabiles.

Eo tempore ſchiſma Catholicam graviter perturbabat Eccleſiam, cum Urbanus VI. ut ſupra diximus, Germanis, Italiſque & Ungaris Romæ ſedem habens ſummum ſe præſtaret Pontificem: Clemens, quem ſui occupavè VII. in Avenione reſidens Gallos & Hiſpanos ſibi ut Papæ haberet obedièntes. Hæc de Rom. Pontificatu altercatio majus Gallis, quàm alijs nationibus incommodum attulit, propterea quòd Clemens ſuis partibus cupiens ad jungere viros, præter quinque priores, à quibus fuerat electus, viginti quinque de novo Cardinales aſſumpſiſſet, quorum nemo poterat ſatiare cupidinem.

Nam Cardinales xxx. Clementis causam secuti, cum essent more vulgurum antiquorum infaciabiles, quosdam per Galliam exploratores constituerunt, qui Ecclesiarum præbendas ubique locorum inquirerent, quas possessorum morte vacantes mox sibi à Clemente dari, ut proximi postulabant. Unde & sententiam tulit idem Clemens ad instantiam suorum vulgurum de beneficijs vacaturis, quam pro lege habitam gratiam nominaverunt expectativam, per quam ad Ecclesias vacantes soli Pontifici dare introitum liceret. Unde lege seu constitutione soli Cardinales & potentes ad Ecclesias pinguiore promovebantur: decimæ quoque à Clero exigebantur per Clementem, & quoties majori alicui Ecclesie instituebatur Antistes, primi fructus anni, quos Romani vocant annatos, Pontifex suis usibus reservabat.

MCCCLXXXI.

Anno Godfridi Abbatis primo Lampertus de Buren ex Abbate Monasterij nostri Ord. in Gengenbach Argentinensis Diocesis Episcopus Spirensis, vir doctus prudens, & in multis expertus, auctoritate Urbani VI. Papæ simul & postulatione quorundam Canonicorum eligentium ad exemptam Ecclesiam Bambergensem translatus est, & ibi Pontifex institutus. Hic multa bona fecit Ecclesie Spirensi, & inter alia Confirmationem omnium Privilegiorum à Carolo Imperatore IV. precibus obtinuit sub bulla videlicet nova, quam à nomine concedentis vulgariter Carolinam Clerus nuncupat. Post Lamberti hujus translationem Adolphus de Nassau nobili & antiquo Comitum genere ortus, Spirensium Episcopus ordinatus præfuit annis xv. vir & ipse ingenij perspicacis & acuti, qui pro libertate Ecclesiastica nonnullas cum civibus suis contentiones habuit, quæ tamen non diu peranserunt, sed interpositione amicorum diffensio ad concordiam pacis revocata fuit.

Eodem anno pestilentia magna Bohemiam graviter afflixit, cujus occasione Wenceslaus Rex de Regno Bohemorum cum Pileo Cardinali Urbani Papæ Legato venit Moguntiam: inde navigio per Rhenum descendit rursus ad Coloniam, & exinde ad Aquasgrani palatium Regni Teuthonicorum principale & antiquissimum, sedem suam ibidem posuit, diutiusque remansit. Tanta enim vis pestilentie hac anno consumpsit Bohemiam, Austriam simul & Ungariam, ut media pars hominum vix in eis locis viva remanserit. In Pragensium namque Civitate mille centumque & sedecim uno die moriebantur.

Anno etiam prænotato gravissima inter Adolphum Archiepiscopum Moguntinum & Rupertum Comitem Palatinum Bavarieque Ducem, apud Heidelberg morantem fuit exorta dissensio, quæ paulatim excrefcens publicas inter eos inimicitias fecit. Unde in alterutrum ferro & igne grassantes, subjectis sibi pauperibus incommoda & damna plurima inferentes, durus in durum certabat; Principum tandem vicinorum consilio res fuit composita, & pax reformata.

Hoc ipso anno Urbanus Papa VI. post fulmitas in Carolum Regem Apulie Censuras, cum parva comitiva Nuceriam pro quibusdam causis Ecclesie tractandis venit, quem Carolus obsidere in animo statuit. Quod Pontifex ubi rescisset, hominem quendam patriam Suevum, qui multo tempore in Italia fuerat bellantum Dux sive Capitaneus, rogat, quatenus

M m 3

armatâ

Annatorum super
Episcopatus princi-
pium.

Avaritia
Cardinalium con-
trivit Gal-
liam.

Lambertus
Episcopus
Spirensis
transfertur
ad Bam-
bergam.

Adolphus
ex Comitibus de Nas-
sau fit Epi-
scopus Spi-
rensis.

Wences-
laus Rex A-
quisgrani
moratur.

Urbanus
Papa à facie
Regis Apu-
li fugit ad
Genuam.

armatâ manu Genuam ab eo duceretur. Conſenſit Alemannus, & copijs contractis ad Genuam Pontificem ſalvum incolumemque perduxit; fuerunt enim Genuenſes in parte Urbani contra Gallos; cùmque ad litus haud procul à Genua perveniſſet Pontifex, Cardinales ſex, quos apud Nuceriam (eo quòd partibus faverent Clementis) habuerat captivos, faccis inſutos ſingulos in mare jaſtari præcepit: qui conſeſtim miſerabiliter ſunt ſubmerſi; quod factum multorum in eum odia concitans, ejus famam obſcuratione perpetuâ maculavit. Genuam itaque cum ſalute perductus Pontifex, cùm aliud non haberet, quaſdam auri pecias Capitaneo dedit pro mercede.

His temporibus Urbanus Papa Carolum quendam Regem genere Gallorum procreatum, in Ungaria tunc agentem, contra Regem Apulie in Italiam vocavit. Qui Pontificis acquieſcens imperio, Ludovicique Regis Ungariæ copijs adjutus in Italiam venit: Regnum Apulie obtinuit: Joannam Reginam partes Clementis defendentem interfecit: & injurias Urbani Papæ ſatis crudeliter vindicavit. Interea verò temporis, quo Carolus memoratus contra Carolum Regem pro Papa Urbano bellum geſſit in Apulia, Rex Ungariæ Ludovicus ſine filio moritur, & gubernatio totius Regni penes uxorem ejus remanſit. Quæ cùm per triennium poſt viri mortem regnâſſet, agrè ferentes tandem Ungari dominium ſæminæ, de Rege inſtituendo ceperunt habere conſilium. Miſſis igitur in Apuliam nuntijs Carolum ſupradictum Regem Neapolitanum evocârunt. Qui reverſus in Ungariam anno Godfridi Abbatis quinto, communi Procerum & plebis aſſenſu Regni coronam accepit: ſed dolo Regiæ non diu poſteâ fuit occiſus.

Ludovicus
Ungarorum
Rex
moritur.

MCCCLXXXII.

Anno Godfridi Abbatis ſecundo indiſtione Romanorum quinto, Ludovicus Andegavia Dux, Caroli Gallorum Regis frater, cum quinquaginta quinque pugnatorum millibus in Italiam profeſtus ſcribitur, & biennio Regnum Apulie contra Carolum debellat, quod tamen obtinere non potuit. Et hoc ipſo anno Ludovicus Ungariæ Rex, uti jam ſupra dictum eſt, moritur, cujus uxor Regina, ut diximus, Regnum Ungarorum per triennium gubernavit. His ferme temporibus inter Andream Sabaudie Comitem & Cives Walleſios contentiones & prælia facta ſunt multa, non ſine interitu plurimorum. Cujus diſcordiæ cauſâ memoratus exercitus Comitis in terram Walleſiorum diſſuſus igne ſimul & ferro devaſtat omnia, & poſtremò urbem Pontificiam Sedunenſem auxilio Benenſium conjuratorum obſidione cinxit, & valenter obtinuit. In Flandria etiam his temporibus Rex Gallorum Carolus incurſiones feciſſe graviffimas memoratur, in perniciem certè non modicam plurimorum. Gandavum imprimis obſedit, cujus oppidani bis excuſſione factâ in pugna Gallis victi ſunt: tertio autem denuo egreſſi cum impetu Gallos ſuperant, & fugere in Brugas oppidum compellunt: in conſictu Gallorum plus quàm ſeptuaginta quinque millia ferebantur occiſa. Facta ſunt hæc in Sabbatho, quo Gandenſes Sanguinem illum proceſſionaliter circumferre ſolent, quem ſe habere de præputio Domini circumciſi (neſcio unde) gloriantur.

Andreas
Comes Sabaudie
devaſtat
Walleſiorum
Provinciam.

MCCCLXXXIII.

MCCCLXXXIII.

Anno Godfridi Abbatis tertio, Indictione Romanorum sextâ, die mensis Julij vicemâ sextâ moritur Joannes Comes de Spanheim sine liberis, qui frater erat Comitis Henrici, quem ante quinquennium superius ad terram sanctam fuisse profectum diximus. Nec diu postea etiam ipse Comes Henricus mortuus fuit, filios relinquens duos Simonem & Joannem, quibus etiam post aliquot annos vita defunctis, cum liberos non haberent superstites, Comitatus Spanheimensis partim ad Comites Palatinos, partim ad Marchiones Badenses devolutus est: sub quibus & permanet in presentem diem.

Eodem quoque anno septimâ die mensis Decembris obiit Wenceslaus Brabantiae & Luxemburgi Dux inclitus, frater quondam Caroli Imperatoris IV. cujus cada ver cum ingenti pompa in Cœnobio Abbatiali S. Mariae semper Virginis nostri Ordinis prope oppidum ipsum Luxemburg in Trevirorum Diocesi fuit sepultum, ubi quondam Comitum, & postea Ducum residentia frequens esse consuevit. Post cujus obitum Joanna uxor ejus vidua Joannis Brabantiae Ducis quondam filia consilio & auxilio Arnoldi de Horn Leodiensis Episcopi (quem ipsa de sacro fonte levaverat) utriusque Ducatum Brabantiae videlicet & Luxemburgi per annos ferme 22. satis viriliter & strenuè in omni parte gubernavit. Post quam Joannes Ducatum assumpsit, qui Lovaniense Gymnasium instituit.

Anno item prænato contigit apud Moguntiam, quod scribo execrabile factum. Erat ibi homo vilissimis haud dubio natalibus ortus, inter luos impios scelestior, impijssimus pietatis osor, & hostis, nomine Henricus Schelkopf, id est, vesani capitis; is die quâdam cum suis complicitibus ludens ad tabulam in taberna, quae nominabatur vulgari sermone *der Blumen* in suburbanis Sulzbach juxta Rhenum, pecuniam quam habuerat certè modicam, citius perdidit totam. Ridentibus socijs irâ commotus est, & horrendas coepit in Deum & sanctos efferre blasphemias, cujus vesaniam magis, ac magis risu provocantibus socijs totus in furorem conversus est, surgensque mox de suburbano iter deflexit in Campum, quorsum nescitur, iturus, cumque viam intrasset mediam, quae à Monasterio S. Albani præbet iter ad Ecclesiam S. Virginis Mariae in campis euntibus, quae nunc propter rem gestam S. Crucis appellatione nuncupatur, Imagines Crucifixi Jesu Christi & Castissimae Matris ejus Divique Joannis Evangelistae offendit, quas pro memoria Passionis Domini inculcanda transeuntibus Christiana devotio ante plures forsitan annos, ut moris, illic posuerat. Has Divorum imagines homo perdicionis intuitus in verba mox blasphemiae horrenda prorumpere non metuit, extractoq; pugione, quo ad latus fuerat praecinctus, in imaginem Crucifixi totis nisibus vibravit, & unico ictu cervicem ejus dissecuit. Moxque B. Virginis MARIAE, & aliorum Sanctorum circum positis juxta crucem imaginibus caesum & punctum pleraque vulnera infixit, infortuniorum suorum cupiens de Deo & sanctis ejus impijssimus omnium hominum captare vindictam. Impietatis caede peractâ læsâ confestim imagines, ac si homines fuissent, in carne humana viventes, copiosum è puncturis emisere cruorem, cujus hodie in ipsis manifesta cernuntur vestigia. Quo viso sceleratissimus hominum obstupuit, nimoque pavore conturbatus, ut lapis obriguit, & neque

Joannes Comes in Spanheim moritur.

Wenceslaus Dux Brabantiae & Luxemburgi moritur.

Vesanus Luor contra Deum audet iniqua.

Imagines Crucifixi & Sanctorum impetio gladio.

Emittunt subito cruorem imagines vulneratae.

Handwritten note in red ink: *Handwritten*

Handwritten note in red ink: *Handwritten*

Handwritten note in red ink: *Handwritten*

Handwritten note in red ink: *Handwritten*

neque fugere quoquam potuit, neque pedem ullatenus à loco movere. Unde sic immobiliter necessariò persistente crudeli, ex Moguntia plures supervenerunt fideles, qui viso cruoris inusitati miraculo sceleratum redierunt in urbem, qui dictante justitià vivus in ignem projectus poenas sustinuit mortis horrendæ, quam meruerat. Imagines verò cruore & vulneribus insignes ab ædícula veteri ad memoratam Ecclesiam Collegiatam in Campis S. Mariæ ab olim nuncupatam, quæ paululum distat à Moguntia, summâ veneratione Sacerdotum manibus deportatæ fuerunt, ubi usque in præsentem diem terrificus ille cruor cernitur, & miraculis quam plurimis decoratur. Ab illo tempore frequentius ad S. Crucem Ecclesiam nuncupatur, quam S. Maria in Campis, ob memoriam rei gestæ, in qua fuerunt imagines collocatæ.

MCCCLXXXIV.

Gallorum
de bello in
Anglos
movendo
consulta-
tio.

Anno Godfridi Abbatis IV. Indictione Rom. VII. Carolus Rex Gallorum VI. consilium habuit cum suis proceribus de bello Anglis indicendo; ægrè ferebat enim complures è Gallia nobiles Anglos tam frequentibus bellis inquietare Galliarum regnum sanè amplissimum, reducens in medium, quòd Dani olim & Saxones Gallis pauciores Angliam totiens occupaverunt: se autem magnos, se Danis & Saxonibus fortiores gentem Anglicanam facile arbitrabantur domaturos, quæ intra suos fines bellum diu ferre non possit; uno aut ad plurimum secundo prælio aut vinci aut vincere solitam: nec unius hominis principatum ferre multo tempore posse, sed reges suos aut pellere regno, aut interficere consuevisse. His rationibus Carolus Rex bellum Anglis indixit. Navibus itaque contractis ingentem Classem parat. Verùm tam grandibus copijs cum deessent pecuniæ, tributum Rex inauditum vix ferendum suis Gallis imposuit, quod solvere multi cum non possent, Galliâ relicta in alias discesere provincias. Classe autem viris, armis comæatûque affatim instructâ, maximus ille navalis apparatus omnis non secus ac in arente stipula crepitans, & æstuans ignis evanuit, quod principum culpâ contigisse, qui etiam pecuniam inter se corripuerant, non famâ dubiâ plures æstimârunt, non sine Gallorum Regis injuria. Unus tantum Joannes Viennensium Comes navibus LX. instructis navigavit in Scotiam, ut inde bellum inferret Anglis; erant tunc inter Anglos & Scotos graves discordiæ. Comæatu igitur Scotorum Joannes Angliam cum suis intravit, & quasdam munitiones oppugnavit. Quo cognito Rex maximum pugnatorum adunavit exercitum contra Gallum pugnaturus. Joannes verò considerans se viribus & numero Anglis procul esse minorem, cum suis in Scotiam reversus est. Ubi cum aliquandiu moram ageret, in amorem nobilis cujusdam feminæ prolapsus, otiosè tempus omne in carnis voluptate perniciosè expendit. Postremò tandem ab ea, quam amabat muliercula præmonitus, quòd Regi Scotorum haberetur suspectus, relicta Scotiâ in Galliam reversus est. Hic utar testimonio Galli Roberti Gaguini dicentis: *Perrarum esse Gallos in aliena gente gloriam comparare, quam arrogantia vel libido non obscuraverit.* Quàm sit verum hoc viri testimonium de Gallis, in eo bello, quòd Galli cum Cæsare Maximiliano commune duxerunt nuper in Venetos, prò quòdoris! satis fecere manifestum, cum per totam Longobardiam tantâ libidine in mulieres honestissimas, & virgines etiam Deo consecratas debacchati sunt.

Joannes
Viennensis
Comes so-
lus movit
in Angliam.

sunt, tantâ avaritiâ, & arrogantia tumentes, ut propter verecundiam factus mihi videatur tacendum, quàm plura scribere. Unde non immerito, Justitiâ Dei vindicant profanos, brevi Mediolanum & Longobardiam totam amiserunt.

MCCCLXXXV.

Anno Godfridi Abbatis quinto, Indictione Romanorum VIII. Wilhelmus Comes Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæque, filius Alberti filij Ludovici quondam Imperatoris IV. uxorem duxit filiam Ducis Burgundiæ Philippi, Nuptijs in Brabantia cum magna & inusitata solemnitate celebratis. Hujus Wilhelmi frater erat Joannes postea electus & confirmatus Episcopus Leodiensis, qui post mortem Wilhelmi dimissâ Ecclesiâ duxit uxorem dispensante cum eo Constantiensi Concilio, & Germani filiam principibus abdicavit.

Eodem anno Confoederati, quos vulgò Suitenses nuncupamus, in superbiam elati viciniore in circuitu oppidanos, & rusticos in suam conjurationem allicere cupientes proprijs Dominis fecerunt esse rebelles. Inter quos rustici & villani Domino de Thorberg tam jure, quàm antiquissimâ consuetudine subiecti Lucernensium persuasione seducti, & animati, se contra Dominum suum contumaciter erexerunt, consueta servitia, census & ministeria cuncta denegantes: & quò ad rebellionem fierent liberiores, non requisito, neque consentiente Domino facti sunt & adscripti Lucernensium cives. Comes autem Thorbergensis, posteaquam suorum perfidiam intellexisset, non sine ratione iratus est, & quotquot eorum comprehendere potuit, laqueo ad arbores sine ulla commiseratione suspendit. Quo facto Lucernenses irati totam Conjuratorum scaturiginem vocaverunt in arma, convenientesque in turmam contra memoratum Comitem, processerunt ad bellandum. Regionis igitur devastatione institutâ oppidum imprimis Rotenburg, quod erat Comitis de Grünenberg, cum arcella in die SS. Innocentium factâ incurfione obtinuerunt. Hermannus autem de Grünenberg, & Comes de Thorberg, qui erant in arce, fugâ lapsi mortis periculum evaserunt. Inde progressi, Wolhusen, Sempach, Enlibuch, Meienberg, Baldeck, Liel & Rinach in suam potestatem, acceperunt, amicos inter concives, inimicos verò inter mortuos conscribentes Mira hujus gentis breviter ampliata felicitas, quam Principum inclementia erga subditos permittente Deo causavit. Nec diu post descriptam conjuratorum victoriam venit ad Meyenberg Lupoldi Ducis Austriae Capitaneus, & positus in circuitu papilionibus, oppidum obsedit. Egredi die quâdam conjurati, qui erant in præsidio, prælium cum Australibus inceptorunt, in quo victor exercitus Australium non paucos conjuratorum occidit. Post dies autem paucos conjurati Meyenberg funditus everterunt.

Anno pranotato Ungari tyrannidem Reginæ diutius ferre contemnerent, & ignominiosum existimantes suæ nobilitati, mulieris imperio subiacere, consilio inter se habito nuntios solemnnes miserunt in Apuliam, & Carolum Regem ad Ungariæ Regnum inde revocârunt. Qui Legatorum commissione auditâ gavisus est, & Ladislaum filium suum Regem, constituens Apuliæ, profectus est in Ungariam. Quem proceres Regni, & incolæ summo cum honore suscipientes in Albaque Regali solemniter

N a coronantes

Armati
Suitenses
contra No-
biles terræ
conve-
niunt.

Conjurati
capiunt &
destruunt
nobiliam
Castra.

Carolus
Apuliæ
Rex sic Rex
Ungariæ.

Herrsaug
II
3 V
15

coronantes in Regem Ungariæ ſublimârunt. Poſt Coronationem ſuam in oppidum Regale Budam proficiſcitur, ubi poſt meſes aliquot in camera ſua exiſtens, die quâdam ſubordinatione Reginae abrogatæ, quæ remanerat vidua quondam Regis Ludovici, graviffimè vulneratus occiditur.

Regis Angliæ filius expeditionem pro Regno facit in Hiſpaniam.

Eodem quoque anno Dux Lancaſtri filius Regis Angliæ navium claſſe comparatâ non modicâ, in manu forti navigavit in Hiſpaniam, Regnum ſibi comparaturus violentiâ hereditarium, quod ad ſe jure pertinere putabat. Cœpit vaſtare provinciam, & lædere, quos ſubjicere cupiebat, & ideo pro hoſte eſt habitus.

Anno item præſcripto Lupoldus Dux Aſtriæ ad instantiam comitum de Kyburg, Grünenberg quoque & Thorberg, atque multorum nobilium, conjuratis Suitenſibus bellum indixit: quod iſto anno incipiens in ſequentem uſque cum multorum incommodo continuavit, conjuratorum ubique in circuitu hoſtiliter devaſtans provinciam.

Galeatius Vicecomes occidit patruum.

Eodem quoque anno Galeatius Vicecomes Mediolanenſis dominandi cupidine Barnabovem Vicecomitem patruum & ſocerum ſuum inſidiis (ut ferunt) occidit, ejus principatum ſibi uſurpavit, quem Wenceslaus Rex poſtea in ducem creavit.

MCCCLXXXVI.

Cives Wormatiensium jam ſecundo Nühufen deſtruxerunt.

Anno Godfridi Abbatis ſexto, Indictione Rom. ix. primâ die menſis Martij, quæ fuit quinta feria poſt Dominicam ſexageſimâ, Cives Wormatiensium cum furore & armis de civitate prorumpentes villam Sacerdotalem Nühufen urbi proximam igne ſuppoſito funditus deſtruxerunt: aedes Sacerdotum cunctis rebus evacuantes in cinerem redegerunt: Sacerdotes verò & Clericos omnes, quotquot inveniſſent, cuſtodia tradiderunt; & hæc ſecunda fuit ejuſdem loci Nühufen per cives Wormatiensium temeraria & præſumptuoſa deſtructio; prima namque deſolatio Novæ domus memoratæ ſive deſtructio facta eſt per Cives Wormatiensium temporibus Landulſi ejuſdem urbis Pontificis, de cujus electione mentionem fecimus in primi hujus Chronici parte anno Domini 1234. Veruntamen ipſam loci deſtructionem, ut ſcriberemus eo tempore haud ſcire potuimus. Poſtea igitur quam furioſi Cives memoratam clero Nühufenſi intuliſſent contumeliam, Urbano Pontifici Summo delati ſunt, & excommunicationis ferro à communionem fidelium juſtiſſimâ ratione abſciſſi. At verò poſtquam Cives ipſi Wormatiensium miſocleri à principio multo aliquandiu in excommunicatione forduiſſent, ad eorum instantiam Rupertus Comes Palatinus Rheni Bavaricæque Dux Regni Princeps Elector, Henricus Comes de Spanheim, & plerique alij ſuas interpoſuere vices, & in concordiam deſentientes revocârunt. Ex inde Nühufen cœpit jam terciò conſtrui, Wormatiensibus non parvam dare pecuniam pro injuria coactis.

Sigismundus fit Rex Ungariæ.

Eodem anno Sigismundus frater Wenceslai Regis Germanorum & filius Caroli Imperatoris olim quarti, poſtea & ipſe Imperator Romanorum vir optimus interempto Carolo Rege per inſidias Eliſabethæ Reginae apud Budam, ut anno priore ſcripſimus, conſenſu procerum in Regem Ungariæ electus & coronatus eſt: nec diu poſtea Ungari mutato conſilio multas & varias ipſi poſuerunt inſidias, atque in fugam & captivitatem cujuſdam comitis (licet brevi) compulerunt. Cauſam hujusurbationis talem ſcriptor quidam assignat. Cùm Rex Sigismundus Concilium

Rex Sigismundus 32. Ungariæ proceres irucidavit.

cilium procerum apud Budam Ungariæ convocâsse, Regina quorundam Ungariæ perfidiam principum coram Rege graviter accusavit. Dedit Rex protinus ad cognoscendum in causa Judices. Pro Regina contra delatos per deputatos fertur sententia. Unde Rex volens in reos decernere justitiam, duos & triginta proceres regni capitibus truncavit. Erat Stephani Comitis puer astans, & videns torcadem nobilium virorum, qui ubi & Dominum suum cerneret capite truncatum, in lachrymas erupit amaras; ad quem Rex Sigismundus: *Noli flere, inquit, ego sum Dominus tuus, qui tibi, & plura & majora donare possum, quam Stephanus dedit unquam.* Cui puer intrepidâ voce respondit: *Ego tibi pro Domino meo, quem innocentem occidisti, Ungarus Bohemo serviturus sum nunquam.* Quem Rex confestim decollari mandavit, ne videlicet invitus cogereetur servire Bohemo. Verum tantorum mors procerum causam multis discriminibus & incommoditatibus dedit. Nam ipse Rex Sigismundus postea, ut diximus, à suis captus, & carceri mancipatus vix mortem evasit. Quæ omnia in gestis Ungarorum plenius continentur digesta.

Puer propter Dominum suum perimitur.

Anno prænotato rustici & oppidani sub dominio Abbatis S. Galli in Suevia constituti exemplo conjuratorum in superbiam elati, consuetam præstare servitia ipsi Monasterio penitus recusârunt. Unde necessitate compulsus Abbas, fœdus & Ligam civium Regni subijt, quorum exercitum validum contra inobedientes rusticos suos, qui vulgò Abbacellenfes nominantur, produxit. Rustici autem cum essent inermes, nullam præliandi consuetudinem habentes, mox ut hostes adventare senserunt, juga montium conscendunt, & ab altissimis atque præruptis cacuminibus lapides in adversarios emittunt. Cives ergo considerantes, quòd latitantes in montibus rusticos expugnare tutò non possent, retrò pedem traxerunt, amissis suorum quinquaginta atque ducentis, quos lapides demissi de montibus per rusticos memoratos miserabiliter oppresserunt.

Rustici S. Galli contra Abbatem Dominum suum rebellârunt.

Postea igitur quam cives Regni à persecutione rusticorum S. Galli cessarent, metuentes illi, ne forsitan eis deteriora imposterum contingerent, ad conjuratorum sese Suitensium ligam & societatem receperunt; à quibus gratulanter suscepti, jam deinceps nullum pati jugum dominij didicerunt. Conglomerati ergo in unum contra Nobiles terræ vicinos, non minus crudeliter, quàm hostiliter processerunt, eorùmque rusticos atque subjectos, ne præstarent Dominis suis consuetam servitia, census & redditus, exemplo sui in rebellionem omnimodam induxerunt.

Abbacellenfes rusticis S. Galli conjurant cum Suitensibus.

Nobiles itaque tantam conjuratorum injuriam diutius ferre non valentes, Lupoldi Ducis Austriæ, sub cujus militabant signis, auxilium implorabant; qui tandem victus eorum precibus (etsi admodum invitatus) bellum, quod anno præcedente Suitensibus indictum aliquot mensibus ex compacto intermiserat, denuo fortius instaurat. Contractis igitur copijs, oppidum Sempach imprimis obsidione vallavit; contra quem adventantes conjurati Suitenses commissum est bellum, & per utriusque partis homines in multam horam acriter pugnatum. Campum tamen postremò pugnatore obtinuerunt Suitenses, & Ducis Lupoldi exercitus fusus est. Ceciderunt in eo bello ex parte Ducis memorati plures quam Nobilium quadringenti, vulgarij tria millia, sed & Dux ipse Lupoldus in acie prima fuit occisus. Nomina Comitum, Baronum, Militum atque

Lupoldus Dux à conjuratis victus occiditur cum multis.

N a a

Nobilium,

Nobilium, qui in eodem prælio ceciderunt, quotquot invenire potuimus principium, hæc fuerunt. Lupoldus sæpe dictus Austriae Dux, Otto de Hochberg Marchio, Joannes Comes de Fürstenberg, duo Comites de Tierstein, Joannes Comes de Hasenburg, Fridericus Comes de Monstral, Walterus Comes de Gerolseck, Comes dictus Niger de Zolra, Walterus de Dek miles auratus, unus de Landeck, Martinus Maltener miles auratus, Otto de Waldburg eques auratus, duo de Griffenstein, duo de Stauffen, duo de Signovve, Albertus de Rechberg eques auratus, Udalricus de Tierberg miles, duo quoque de Klingen, duo de Andlovv, tres de Razenhaußen, tres de Berenfels, tres de Rotberg, Wernerus de Flachsland miles, duo de Hartstadt, duo de Friburg, duo dicti Waldner, Hugo de Schonavy miles, Rudolphus de Landsparg, Werenterus de Lichtenfels miles, duo de Wisvivil, Joannes vom Hüff miles, Henricus de Lapide miles, Henricus Schellenberg miles, Berchtoldus Grat de Graez, duo de Hallvivil, Sigismundus de Tegerfeld, duo de Emps, quatuor de Eptingen, quatuor de Morfperg, quatuor de Rinach, duo dicti Gussender de Rechberge, unus dictus stör, item unus dictus zum Wiger, duo qui dicebantur Kletten, unus de Milheim, Burchardus de Malmminster miles, duo de Müllinen, Morandus de Durmenstein, aliorum æquè nobilium virorum nomina, qui in bello memorato ceciderunt, invenire certò nequivimus, quorum numerum fuisse quater centum, supra jam diximus. Corpus autem Ducis Lupoldi cum alijs ferme quadraginta ad Monasterium Königsfeld cum honore delatum sepultum est. Post mortem verò ducis memorati, Lupoldus filius ejus in Ducatu Austriae, & in reliquo principatu successit, qui mortem patris vindicare cupiens, se hostem conjuratorum litteris declaravit apertis. Cœperunt ad eum undique convenire nobiles armati, alius patrem, alius filium, alius fratrem in Suitenses optans vindicare. Quod ubi conjuratis innotuit, amicorum medio facta est unius anni spatio treugarum concessio instantibus ipsis, & sic feruor animi refriguit commoti. Cauta prudentia, quoniam multa, quæ ratione sanari nequeunt, tempore curantur. Factum est autem bellum atrox prænotatum anno prænotato, in mense Septembri, juxta oppidum Sempach, amplius in campis, ubi & Suitensium plures ceciderunt.

Nomina
Principum
atque nobi-
lium in hoc
bello per
conjuratos
occisorum.

Lupoldus
junior pa-
tre perem-
pto in Du-
catu succe-
dit.

Vini abun-
dantia ubi-
que terra-
rum.

Anno item prænotato maxima crevit abundantia vini, maximè in partibus Mosellanis, cis Rhenanis in Suevia, & Francia orientali, atque in alijs multis regionibus. Unde præ ubertate vini defecerunt viti tempore vindemiandi. Mira commutatio, tempore succedens in varium. Anno namque præterito plaustrum vini unum vendebatur pro florenis quatuor & viginti circa Rhenum, & isto anno pro uno florenis vendi vit potuit, cum vas carratæ unius pro tribus florenis emeretur.

MCCCLXXXVII.

Anno Godfridi Abbatis septimo Indictione Roman. decimâ, factum est bellum inter Joannam relictam Wenceslai Ducis Brabantiae & Luxemburgi, de qua supra diximus anno Godfridi Abbatis tertio, & Wilhelmum, comitem Hollandiæ, qui filiam Philippi Ducis Burgundiæ habuerat uxorem, una cum Wilhelmo Duce Geldriæ. Verum interponente vices suas Archiepiscopo Colonienfium, tandem ipsa contentio inter eos ad amicabilem concordiam reformata fuit.

Hic

His temporibus Monasterium S. Hereberti Tuitiense nostri Ordinis, quod Colonienſis in vicinia urbis ſuæ poſitum ante decennium funditus deſtruxerunt, reædificatum. & per Fridericum Archiepiſcopum denuo conſecratum eſt, una cum Eccleſia parochiali Monasterio proxima.

Anno prænotato Urbanus Papa VI. Crucem prædicari mandavit contra Ottonem Ducem Brunſuicenſem Germanum, quem olim triennio apud Britannos diximus fuiſſe captivum, anno ut ſupra xxxi. Wignandi Abbatis, & Thomam Comitem de S. Severino, qui Neapolim occupaverat contra Ladislaum Caroli Regis Ungariæ filium, promittens contra illos euntibus pares indulgentias his, qui pro recuperatione terræ ſanctæ contra Saracenos pergunt Hieroſolimam. Parum tamen per hoc, imò nihil profecit, cum nullus omnino inveniretur, qui arma in illos vellet ſumere. Ludovicus autem Andegaviæ Dux, frater Caroli VII. Regis Gallorum, qui poſt pugnam de Apulia redierat in Galliam, denuo ſe parat in prælium, cupiens omnino ſibi Regnum Neapolitanum ſubiicere atque Siciliae, jus ſuum allegans hæreditarium. Miſit ergo quinque Galeas armatas Neapolim in ſubſidium Ottonis Ducis, & Thomæ Comitis prædictorum, qui urbem ejus nomine occupabant contra Ladislaum filium Caroli quondam Regis Apulie & Ungariæ, qui eo tempore cum Matre Margaretha regina pro Regno patrio, favente Papa Urbano VI. bella geſſimulta in Apulia. Mox autem ut naves jam dictæ in portum applicaverunt, reginæ memoratæ tres in littore naves offenderunt armatas, ad impugnandam civitatem adductas, quarum duas ceperunt interfectis omnibus, tertia ſalutem fugiens obtinuit. Ludovicus verò Dux Andegaviæ cum Neapolitanis contra Urbanum Papam cum Antipapa ſenſit Clemente, pro cujus amplianda auctoritate omnia, quæ potuit, libenter faciebat.

Clemens igitur in favorem ipſius Ludovici licentiam dedit Ottoni Brunſuicenſium Duci & Comiti S. Severini memoratis, qui Neapolim pro parte ejus occupabant, ut de cunctis Eccleſijs & Monafterijs in Neapoli & alijs urbibus, quotquot haberentur calices, vaſa & Clenodia, tam aurea quam argentea, licitè acciperent venderentque, aut conſtarent in monetam, & ſtipendia militibus inde exſolverent. Qui mox conceſſâ poteſtate ſibi à falſo Pontifice omnes ornatibus ſuis & vaſis ſpoliaverunt Eccleſias, & res Deo dicatas in uſus militantium ſæculo converterunt.

Multa his temporibus, & per plures quidem annos, in Regno Apulie bella geſta ſunt inter Civitates, & oppida, quæ Margarethæ Reginæ uxoris quondam Caroli Ladislaique filij ejus partes tuebantur, & eas quæ Ducem Andegaviæ Ludovicum, ut dominum ſequebantur. Quorum ratione penuria victualium in omni Regno ſubſequuta eſt maxima, & multa millia Hominum ac jumentorum fame perierunt.

Pontifices verò inter ſe Papatuſ pro dignitate contententes, Urbanus videlicet ſextus & Clemens nomine ſeptimus, alter alterum in diebus feſtis, atque ſolemnibus cum ſequacibus ſuis, ut ſchiſmaticum nominabat, atque pronuntiabat excommunicatum. Hac eorum de Summo Pontificatu contentione pernicioſiſſimâ, & licentia delinquendi dabatur improbis, & ſcandalum ingens offendiçuli bonis & innocentibus.

MCCCLXXXVIII.

Anno Godfridi Abbatis octavo, indictione Romanorum undecimâ,
N n 3 moritur

Monasterium Tuitiense reſtauratum.

Ludovicus Dux Andegaviæ contra Urbanum militat.

Clemens Antipapa concedit vaſa Eccleſiæ pugnantibus.

Pontifices duo ſe mutuo excommunicant.

Conradus
fit Archie-
piscopus
Moganti-
nus.

moritur Adolphus ex Comitibus de Nassauv Archiepiscopus Moguntinus, & in majori Ecclesia Metropolitana Moguntia sepelitur. Post quem Conradus ex Comitibus de Winberg ejusdem Ecclesiae Canonicus in Archiepiscopum eligitur, & confirmatur ab Urbano Papa sexto. Praefuit annis ferme septem, vir senex & bonus.

Wernherus
fit Archie-
piscopus
Treviro-
rum.

Eodem anno Cuno de Falchenstein Archiepiscopus Trevirorum senio gravatus, & ad regimen tanti Pontificatus deinceps minus idoneus, de consensu Canonicorum suorum pastoralis curae sollicitudinem, regimenque deposuit, & ad vitam privatae tranquillitatem se dedit. Erat vir strenuus Jurium libertatumque sui Pontificatus defensor acerrimus, qui non solum adepta conservare, prudenter singulis singula sicut oportebat distribuit, sed etiam plura de novo congregavit. Post Cunonem ipso curante & promovente Wernherus ex Comitibus de Falckenstein Nepos ejus, per Canonicos in Archiepiscopum Trevirorum unanimi consensu eligitur, & per Urbanum Papam sextum ex more confirmatus est, atque in mense Majo à Capitulo & Civibus Treverim intrans gloriosè susceptus. Praefuit autem in Archiepiscopatu annis ferme 30. in omni sollicitudine, providentia, mansuetudine & pietate, Regibus & Principibus gratus. Cuno autem post resignationem Archiepiscopatus ad quietem vitae privatae reversus, thesaurum quem habuerat in auro & argento, de Consensu nepotis, & Canonicorum, penes se occultum retinuit, & Castellum Ecclesiae quod nominatur Wolmick, in mansionem accepit. Ubi non diu supervivens, anno sequente in mense Junio ab hac vita migravit, sepultus apud Confluentiam in Collegiata Ecclesia S. Castoris. Cui Wernherus nepos exequias ordinavit solemnes, Friderico Archiepiscopo Colonienfium & Ruperto Comite Palatino personaliter astantibus una cum Oratoribus omnium ferè Germaniae Principum. Post cujus mortem Wernherus nepos atque successor incredibilem penes eum reperit thesaurum in pecunia prompta, in auro, in argento, & in Clenodijs pretiosis. Omnia quoque promptuaria Ecclesiae Treverensis victualibus erant plena, & Ecclesia ipsa nullis penitus debitis involuta. Ex eo tempore usque in praesentem diem per annos quatuor & viginti supra centum ad tantas omnium rerum divitias Ecclesia memorata Trevirorum nunquam pervenire potuit.

Cuno mo-
riens in-
gentem
successori
thesaurum
relinquit.

Wernherus enim quamvis ad Pontificatum indubitanter per omnia videretur dignus, utpote qui multa fecerit Ecclesiae bona, tamen mortuus tantum post se thesaurum successori non dimisit, quantum penes antecessorem suum ipse legitur invenisse. Hujus rei causam fama incolarum Trevirensium Dioecesis nobis talem assignat. Wernherus enim Archiepiscopus magnitudine thesaurorum insatiabilis factus simul & curiositate vanà seductus, multis in Pontificatu annis Alchimiae dedit operam, quod ut verum demonstremus, duobus citò fiet manifestum: altero, quia notorium est usque in praesentem diem apud Confluentinos, quòd in Castello suo juxta littus Rheni dictum Capella, in opposito oppidi Lanstein Alchimiae vanitatis Professores annis plurimis secretò tenuit operantes: altero manifestum erit hujus in eo vanitatis testimonium, quia libri exstant hodie plures de Alchimia nomine ejus inscripti, quorum vidimus nonnullos. Et praeter hos nobis constat manifestè ab annis plus minus quadraginta informati famam omnium Trevirensium ferme publicam, quòd Wernherus

nerus Archiepiscopus in dicto suo Castello pluribus annis inani operam dedit Alchimiae: communis denique opinio est, magnum in eodem Castello auri & argenti sub terra latere thesaurum ab ipso Wernero quondam Archiepiscopo ibidem secretè absconditum. Unde Joannes ex Marchionibus de Baden quartus post illum Trevirorum Archiepiscopus ante annos ferme viginti, famam latentis thesauri concitatus, & per Jasonem Poëtam quendam ex Apulia profugum presbyterum inductus, cum sub terra mandasset inquirere, nihil aliud, quam ridiculum meruit invenire. Vanæ sunt multorum opiniones multæ, non solum Alchimistarum, sed eorum etiam penè omnium, qui thesauris sub terra defossis operam navant inquirendis; nam & ipse memoratus jam Archipræful Joannes Princeps alioquin piencissimus contra suorum omnium consilia per annos 12. in Castello suo Cunenenen Georgium ex Croatia oriundum, & à Turcis, ut asserunt, fugatum continuè in Alchimia tenuit operantem. Quitercio decimo deinceps anno, ubi spem artis consummatæ perdidisset, clam aufugit: & quàm sit vana promissio artis, deceptos manifesto docuit argumento, non amplius reversurus. Ferebant mihi notissimi Pontificis à secretis, ex hac eum vanitate damnum haud minus triginta millium incurrisse florenorum, quanquam Præful hoc ipsum coram me & alijs multis sæpe negaverit, erubescens forte pro mercede consecutus. Dux quoque Wirtenbergensium Eberhardus ejus nominis secundus in mille florenorum stipendio, quid Georgius ille posset in Alchimia Croatus, scire voluit. Henricus memorati Archiepiscopi Camerarius vir certè optimus & civis Confluentinus omnem substantiam suam Alchimiae philocæptis credidit, & adeo pauper evasit nudusque, quod liberis cum uxore dimissis exilium sempiternum & hæcenus omnibus nobis incognitum fugiendo subire compulsus fuerit. Quid si adijciam plures quidem mihi notissimos, qui temporibus nostris cupidine artis, ne dicam intactæ meretricis Alchimiae seducti, miseriam inciderunt extremam. Bernardus Abbas in Northeim Saxoniae oppido nostri Ordinis simul, & observantiae regularis, moriens ante sex ferè annos abhinc retrò, Monasterium suum in decem nec minus florenorum millibus obligatum ære alieno dimisit; cujus gravaminis causa principalis & major, sicuti certò cognovimus, Alchimia fuit: quanquam non defuerint, qui debitum ab eo contractum ad florenorum 12000. omne taxaverint. Pluribus namque annis nec paucos in Alchimia operantes in suo Monasterio primo secretè, postea manifestè habuit, quibus non modica impendit.

Andreas Montis Monachorum prope Bamberg Abbas Ordinis & ipse memorati, à profanis Alchimiae inquisitoribus in officinam vanitatis introductus, per annos quinque aut sex pro amore virgineæ meretricis Alchimiae (quam ab origine orbis conditi plures habere cupientes semper intactam reliquerunt) non sine spe magna laboravit: verùm expositis tribus aut quatuor florenorum millibus, posteaquam domina Alchimia suum non consentiret communicare amorem, præferens nuptijs novis suam antiquissimam, imò perpetuam virginitatem, pedem Andreas retraxit, & comitante verecundiâ pudicum lupanar exivit.

Carthusiensium Prior apud Nürenbergam oppidum insigne, amore æstuans nimio, complexibus se fruiturum sperabat ejus, quæ ab origine mundi

Joannes
Archiepisc.
à Professo-
ribus Alchi-
miae decipi-
tur.

Bernardus
Abbas in
Northeim
Alchimi-
starum Me-
cœnas.

Andreas
Bambergæ
Abbas
amorem
pulsat Al-
chimiam.

Alchimia
semper in-
tacta mere-
trix.

Nürenber-
gæ Carthu-
sianus Prior
Alchimiam
prosequi-
tur.

mundi admisit nullum, incomprehensibilis Alchimia; officinam inoperabilis scientia onustus pecuniarum intravit, pluribus in ea latuit annis, miranda tentavit; Dominam tamen Alchimiam in abdicis se continetam nec vidit, nec audivit. Quasdam tamen ancillulas in ergasterio vanitatis paulatim cepit ex consuetudine habere familiares (quarum ista sunt nomina: sophisticatio, deceptio, simulatio, falsitas, impossibilitum praesumptio, spes vana, & plures quasdam alias, quarum mos est intrantibus in officinam illudere) quas sequutus pulcherrimam atque castissimam se habere Dominam Alchimiam putavit. dum foedissimis atque loco ejus suppositis abuteretur meretriculis, quae nullis parcunt officinam vanitatis ingredientibus.

Bonus autem ille Prior posteaquam annis in ergasterio latuerat multis memorata vanitatis, summo opere cavens, ne studium amoris, quo urebatur, in Fratrum suorum notitiam deveniret, consumptis, quas introduxerat pecunijs, tandem cepit egere. Ejectus ergo foras cum ignominia poterit ferò vix tandem suum agnovit errorem. Redeuntem de officina studi amoris, quaedam sequebantur non superanda sorores, videlicet, inopia, tristitia, confusio, & desperatio. In publicum res deducta est. à Prioratu homo depositus, & carceri mancipatus, brevi melancholia vitam cum morte commutavit. Domum sibi commissam Carthusia gravatam are dimisit alieno pondere XII. millium florenorum. Nota sunt haec & omnibus Nürenbergae habitantibus hodie manifesta, ubi sola in culpam vocatur Alchimia.

Melchior
de Moka
Episc. Brixinensis, Alchimiae
cultor.

Melchior de Moka Germanus & Praepositus Misnensis in Saxonia, Ecclesiae Brixinensis in Bavaria Episcopus ac postea à Julio Papa II. S. R. E. Cardinalis creatus homo prudentia in mortalibus, & inatâ paritate dives, quippe Praesul unum propinatum, tertio vendidit lepusculum; cum ante annos fermè sex Romae moreretur, in pecunia prompta vasisque aureis & argenteis Pontifici memorato dimisit plus quam centum octoginta sex millia florenorum; non Alchimiae beneficio, ut vociferantur non existens scientiae professores, haec tanta Melchior cumulavit, sed minore potius & nimia tenacitatis observantia sempiterna. Constat tamen Alchimistarum contubernio haud mediocriter fuisse delectatum, à quibus damnus reportavit non modicum. Unum novi hujus vanitatis ministrum, à quo in ergasterio artis trium millium florenorum subiit dispendium: per alios quoque plures eum frequenter novimus fuisse deceptum. Indulgeat tibi Deus, o mendacij confictor Boville, qui una in epistola tua ad Germanum Ganoy congallum tuum, & me Trichemium Abbatem tunc in Spanheim mentitus es magum seu necromanticum, & è fratribus meis nonnullos Alchimiae vanitatibus intentos, in caput tuum, iterum dico, mentitus es Bove rudior Boville, quod pravis concedis artibus, quod non intelligens ars per naturam operatur. In animam juro meam, quod magiae superstitiosae operam dedi nunquam, neque theatrum Alchimiae intravi, neque fratrum meorum aliquis intendit hisce vanitatibus. Si centus mihi datum fuerit otij tanti, mendacia tua, in te Boville, scriptis refundam: si quo minus, ad Dei tribunal suo tempore citatum esse volo injurijs responsurum.

Anno

Anno Dominicæ Natiuitatis prænotato. Lupoldus Junior Dux Austriae senioris à conjuratis occisi filius, confederatus cum Joanne de Werdenberg comite, Donato de Dokenburg, & pluribus alijs tria ferè millia Pugnatorum coadunavit, ingressusque vallem Glarensium in vindictam paternæ necis omnia devastavit. Glarenses in auxilium convocatis socijs exercitum penè mille virorum in hostes ex tempore produxerunt, factoque in modum furentium bestiarum impetu, statim ex Ducalibus viros mille atque ducentos occiderunt, ex suis ferme centum occisis. Victores elati omnia quæ Ducis fuerant in circuitu, igne & ferro penitus desolârunt.

Lupoldus Junior Dux Austriae bellum indicit Suisensibus.

Eodem anno Cives & oppidani Regni factâ inter se confederatione Comitibus de Wirtenberg denuo bellum indixerunt. Cujus quidem expeditionis hic ordo qui sequitur. Ex oppido Sueviæ Ulma lanceati pugnatores missi sunt 83. ex civitate Constantiensi 54. ex oppido Wilæ 120. ex oppido Nörtingen 54. ex oppido Heilbrunn 54. ex Gamündia oppido 22. Ex oppido Rottvill 33. ex oppido Eßlingen 32. ex Wissenburgo Sueviæ 10. Ex oppido S. Galli 8. ex Memminga oppido 27. ex oppido Reutlingen 60. ex oppido Rotenburg 36. ex Buchorn 3. ex Dinkelspil 12. ex Bibrach 15. ex Pfullendorff 9. Ex Überlingen 30. ex Ravensburg 18. ex oppido Nürnberg 72. ex oppido Winsheim 7. ex civitate Argentinensi 20. ex civitate Basileensi 70. ex oppido Wasserburg prope Lindavv 2. ex Hagenveile, 4. ex Spira civitate 13. ex civitate Wormatia similiter 13. ex Moguntia 25. ex oppido quoque Francfurtensi 25. ex diversis etiam locis mercede conductos ad bellum complures in sua parte habuerunt non solum pedites, sed Equites quoque multos, per omnia viros ad bellandum peritissimos.

Cives Regni bellum indicunt Wirtenbergenfi.

Convenerunt itaque ex parte memoratarum Civitatum Regni viri pugnatores cum longis hastis 1000. sagittarij quoque 1000. levis armaturæ equites & pedites 1000. atque nudorum sine armatura hominum similiter 1000. prædam sequentium. Cum multitudine terram Comitum Wirtenbergenfium ingressi, omnia ferro & incendio per circuitum devastare ceperunt, plura pauperibus damna inferentes. Inter alia verò Cœmeterium villæ prædicti Comitum Töfingen nuncupatum haud procul ab oppido Wila 23. diemensis Augusti obsidione cinxerunt.

Exercitus fuit 4000. virorum.

Quod mox ut Comitibus innotuit, bellum in eos movere statuerunt. Erant in parte Comitum missi à Ruperto Comite Palatino Rheni de Heidelberg quingenti viri, qui ab hastis, quas ferebant, lancearij dicebantur. Marchio quoque Badensis Junior, Episcopus Constantiensi, & alij quidam Principes in auxilium eorundem plures miserunt armatos, eratque summa exercitus Comitum de Wirtenberg Lanceariorum Equitum sexcenti, peditum verò non minus quàm duo millia ducenti.

Exercitus Comitum de Wirtenberg 2600.

Congressione igitur factâ in die Dominica ante festum S. Bartholomæi Apostoli anno Christianorum prænotato non longè ab oppido Wila pugnatum est acriter, sed Comitibus de Wirtenberg postremò cessit victoria. Ceciderunt in eo prælio ex parte Civitatum 1500. viri: Equites quoque eorum omnes simul & Capitanei, aut cæsi sunt, aut in captivitatem abducti. Ex omni eorum numero pauci eorum per fugam salvati sunt, reliqui omnes captivi.

Cives sunt victi & majorem exercitus partem amiserunt.

Udalricus
Junior Co-
mes de
Wirtten-
berg cum
paucis ceci-
dit.

Ex parte verò Comitis Eberhardi Wirttenbergensis in acie prima occiderunt filius ejus Udalricus Comes Junior, & alius Comes de Levvenstein. cum 20. Equitibus, & Ministerialibus. Ex parte verò Palatini Stephanus de Henschusheim cum alijs Ministerialibus tribus occubuit: & sic illa Civium confœderatio periit.

His quoque temporibus Gymnasium universale in Civitate Coloniae per Senatum & majores Urbis erigitur, & postea per Bonifacium Papam IX. qui Urbano VI. immediatè successit, cum privilegijs & libertatibus consuetis confirmatur, cujus primi Doctores ex schola Parisiorum mercede conducti advenisse memorantur. Sed nota, quòd à multis retro annis studium Divinarum scripturarum viguit apud Carmelitas, & Predicadores in Colonia, & Lectiones publicè per eosdem legebantur; quia tamen Confirmatio Sedis defuit Apostolicæ, Generale studium nuncupari non potuit, quo usque tandem & illa favorabiliter accessit.

Cives Re-
gni contra
Rupertum
Palatinum
arma cor-
ripiunt.

Anno prænotato post bellum inter Cives Regni, & Eberhardum Comitem de Wirttenberg apud Töffingen habitum, de quo jam plura diximus, aliud contra Comitem Palatinum Rupertum per eisdem Regni Cives prope Wormatiam simili eorum calamitate factum est. Cives namque Moguntinenses, Wormatienſes, Spirenſes cum 600. viris armatis terram Palatini Comitis ingressi, omnia igne & ferro crudeliter devastare ceperunt. Palatinus ergo contractis mox copijs aciem in illos ordinavit, & congressione factâ haud procul à Wormatia ducentos eorum interfecit, trecentos abduxit captivos, centum fugâ lapsi sunt. Inter Captivos fuere 60. Viri latrones, qui multo tempore in territorio vagantes in occulto, vel etiam nocturno tempore spoliaverunt itinerantes, & multam pauperibus ruricolis pressuram incendio, & rapinâ crebrius intulerunt.

Hos 60. Raptores segregatos ab alijs Princeps in fornacem calcis fortiter ardentem præcipitari mandavit, dicens: *Vos pauperes meos rapinâ & incendio nocturno tempore in tenebris devastare non timuistis: & ego vos clavo diti, multo inspectante populo faciam concremari.* Acta sunt hæc anno Godfridi prænotato, feriâ vi. ante Festum S. Martini prope Wormatiam: reliqui verò in captivitatem acti, multis se redimere pecunijs compulsi sunt.

Nobilium
plurimo-
rum conju-
ratio con-
tra Civita-
tes Regni.

Bis jam turpiter victi Cives Regni à Principibus, jam deinceps bellum eis indicere publicum non audebant, sed humiliati & confusi temeritatis suæ pœnas serò tandem intellexerunt. Ex eo namque tempore, non dubium dissimulatione Principum, tot Cives ex Militarium ordine hostes vel adversarios habuerunt, ut portas Civitatum & oppidorum egredi nulli penitus liceret. Unde liga seu confœderatio eorum fuit iterum dissipata, nec pacem invenire potuerunt, quousque animos Principum malis pecunijs datis sibi conciliassent.

Cives Fran-
kenfurt. ab
illis de Cro-
nenberg
superantur.

Anno etiam prænotato magna inter Cives oppidi Regalis Frankenfurt, & armigeros seu nobiles de Cronenberg fuit suborta dissensio, quæ brevi crevit in tantum, quòd Cives memorati recensitis octingentis viris armatis dominium illorum de Cronenberg eis vicinum hostili apparatu intraverunt. Contra quos Adversarij licet numero pauciores, viriliter processerunt in pugnam, commissioque atrociter bello ceciderunt ex parte Frankofurtenſium centum viri, 600. fuere captivi, reliqui 200. salutem fugâ quæsierunt.

Post

Posthæc Frankofurtenfes necessitate compulsi, conditiones pacis, quas illis imposuere victores, acceptantes, pro liberatione captivorum LXX. millia florenorum in pecunia numerata dare coacti sunt. Et ex illo tempore Cronenbergenses, qui prius erant pauperes, magni & divites facti sunt.

Eodem anno in oppido Regni Bopart juxta flumen Rheni Trevirorum Diocesis natus est puer monstruosus de femina, qui ab umbilico sursum ventre divisus erat, homo per omnia duplex, brachia habens quatuor, & capita duo: ab umbilico verò deorsum homo extitit in omnibus unius. Consultus Archiepiscopus Trevirorum Wernerus, utrum sub unius, an duorum deberet nomine baptizari; factâ inquisitione duos homines esse reperit, duosque baptizari remandavit, qui tamen ambo successivè illo anno vitam cum morte mutarunt.

Hoc ipso anno Gerardus ex Comitibus de Schvvarzenburg Episcopus Herbipolensis Ecclesie, & Orientalium Dux Francorum, auxilio Lambertii Babenbergensis Episcopi, & Joannis Burggravij Norinbergensis oppidum Regni Winsheim obsidione cinxit, quod tandem expugnans in suam potestatem accepit. Verum quia ad jus Regni pertinet, nec alium habet Dominum, quam solum Regem Germanorum, coactus fuit postea cedere, & oppidum ipsum resignare.

Posthæc memoratus Episcopus obsedit etiam Schvveinfurt oppidum Regni, & oppidanus in abnegationem Ligæ cum Civitatibus contractæ jurare compulsi; simili de causa, & plures alij Principes viciniore sibi oppida Regni obsidione cinxerunt, multis & varijs Cives calamitatibus & incommodis afficientes. Omnium istorum causa malorum fuit Wenceslaus Rex, qui cum inordinatissimæ esset vitæ, & plura in Regnum committeret mala, timens ne deponeretur à Regno, Ligam & confederationem & bella Civibus contra Principes persuasit & indixit. Multis promisit multa, sed omnes in tribulatione dimisit.

MCCCLXXXIX.

Anno Godfridi Abbaris nono, Indictione Romanorum duodecimâ Wenceslaus Rex Germanorum convocationem Principum apud Frankofurt Regni oppidum indixit, in qua Wilhelmum Montensem Comitem, five Marchionem cum solemnitate & pompa magna in Ducem sublimavit.

Eodem anno Urbanus Papa sextus ordinatis uno die novem & viginti Cardinalibus Romæ moritur: & in Ecclesia S. Petri Apostolorum Principum stimulatur; flentibus paucis mortem ejus, propter duritiam & rusticitatem, quibus gravis, & inexorabilis, & austerus nimium videbatur esse mortalibus. Post cujus obitum Petrus Tomacellus patriâ Neapolitanus annum ætatis agens quartum atque tricesimum consensu omnium Cardinalium Romæ tunc existentium in Papam electus fuit, & Bonifacius in sua obedientia nuncupatus. Præfuit autem Romæ annis sedecim, Clemente septimo, ut supra diximus, apud Avenionem in Gallia se gerente pro Pontifice. Bonifacius ergo Pontifex creatus etsi junior ætate, ita tamen deinceps vixit in tam florida ætate, ut nulla ei libido, nulla voluptas impingi vel obijci posset: quippe qui juventutem cum ipsa senectute commutasse videbatur. In eruditione scripturarum modicus fuit, sed tamen prudentiâ & animi magnitudine nulli secundus, utpote qui primus Pontificum omnium populi Romani vim & auctoritatem omnem in Pontificem

Monstrum nascitur in Bopart oppido.

Winsheim Regale oppidum capitur ab Episcopo Herbipolensi.

Et oppidum Schvveinfurt.

Wenceslaus Rex causa malorum.

Urbanus Papa sextus Romæ moritur.

Bonifacius Papa fit. Romæ natus.

Sancta Bri-
gitta vidua
canoniza-
tur.

transulerit creatis suo nutu magistratibus omnibus, quod antea fecerat nullus. Iste memoratus Papa Bonifacius nonus ad instantiam Regis, & Principum Regni Sueciæ atque Norvvegiæ Brigittam viduam, & peregrinam pro Christo admirabilem anno Pontificatus sui secundo, die mensis Octobris septimâ. Sanctorum Catalogo dignanter adscripsit: quam Canonizationem ejus etiam Martinus postea quintus Papa Florentiæ consistens anno sui Pontificatus secundo confirmavit. Dies autem Festus sive Natalis ejus vicefimâ tertiâ die mensis Julij celebratur, de qua latius supra diximus anno Wignandi Abbatis Hirsaugiensis nono.

Histemporibus confederati, quos vulgò Suitenses appellamus, gens ferox, & libertatis nimium amatrix multa contra Ducem Austriæ Lupoldum Juniores, Comites quoque de Habsburg, Kyburg, VVerdenberg, & alios nobiles vicinos commisit mala. Summo namque studio, ac totis viribus omnes subditos oppidanos, & rusticos longè latèque per circuitum in suam societatem laborabant allicere, & contra principes eorum, & proprios Dominos in rebellionem concitare: accedentes suâ sponte liberaliter in societatem admittebant: contradicentes verò minis & armis violenter compellebant. Resistentium oppida, castra, munitiones, & fortalitia penè incredibilia numero, brevi tempore ceperunt, & plura funditus everterunt, ditionem suam quotidie nimis ampliantes.

Suitenses
oppidum
Nydown
obsident &
capiunt.

Castellum erat, vocabulo Nydovv, antiquâ Comitum generatione quondam insigne, sed jam tunc receptaculum, & spelunca Raptorum. Bernenses igitur cum Soluturnensibus contractis suorum copijs Castellum Nydovv obsidione fortissimâ cinxerunt; & non minus in nocte, quàm in die machinarum instructione fortiter impugnârunt. Hi verò, qui Castrum inhabitabant illo tempore, omnes erant Latrones & Raptores, qui viatoribus cunctis insidiabantur, nemini parcentes: neque inter amicos aut inimicos ullam discretionem habentes, sed omnes unâ sententiâ quoscunque obviantes deprædabantur, aut in vincula conjecerunt. Et in primis quidem annexum castello oppidum per vim ceperunt ingentem: submissoque igne funditus destruxerunt, habitatoribus in Castellum sese recipientibus. Postremò etiam Castellum ipsam per deditionem obtinuerunt, in quo tam suorum, quàm aliorum plures invenère captivos, secretissimèque detentos. Inter quos fuit Episcopus unus ex Portugallia Ullissiponensis, & Abbas quidam cum eo ex Regno Portugallia, ambo captivi, & cunctis bonis spoliati, quos Romanus Pontifex pro certis Ecclesiæ negotijs ad Principes miserat in Germaniam. Qui per latrones capti & spoliati ad memoratum Castellum Nydovv secretissimè fuerunt abducti, & vinculis mancipati, nullo Principum scire potente, quorum pervenissent. Liberati autem & vestiti à Bernensibus per Longobardiam reversi sunt ad Pontificem: Deo gratias agentes, & ipsis liberatoribus suis, trecentos enim Ducatos Bernensibus remisissent, quos tam pro viatico quàm vestimentis mutuos ab eis acceperant: & ultra hos mille ducatos in refusionem expensarum pro Castro erogatarum eis similiter miserunt.

Captivus
Præsul à
Bernensibus
liberatur.

Godfridus
Abbas hu-
jus loci moritur
tricesimus
quintus.

Anno prænotato mortuus est Godfridus ejus nominis secundus hujus Monasterij Hirsaugiensis in ordine Abbatum quintus, atque tricesimus, anno regiminis sui nono completo, cum diebus quadraginta quatuor, in Ecclesia Monasterij majoris cum Patribus suis honorificè sepultus. Reli-

que Monasterium in utroque statu sicut invenerat, satis desolatum, are videlicet gravatum alieno, Monachos pravâ libertate contra normam Regulæ converfantes.

De Wichardo ejus nominis tertio hujus Monasterij Hirfaugienfis Abbate XXXVI. qui præfuit annis xi. & de geftis illius temporis.

Wichardus tertius fit Abbas hic tricesimus sextus.

ANno prænotato Dominicæ Nativitatis MCCCLXXXIX. Indictione Roman. XII. post mortem & sepulturam Domini Godfridi Abbatis hujus Monasterij Hirfaugienfis xxxv. convenientes in unum Prior. & FF. Conventuales simul, & de Prioratibus Abbatia huic subjeâs, quibus Jus in Electione competebat, seclusis omnibus, ac præmissis orationibus consuetis ad Electionem novi Pastoris unanimiter processerunt; scrutatis igitur ex more votis eligentium sirgolorum V Wichardus Monachus ejus nominis jam tertius in Abbatem eligitur, qui confirmatus & benedictus ab Adolpho Spirensium Episcopo, præfuit annis xi. De cujus vita, moribus & geftis nihil specialiter scribere potuimus, utpote qui monumenta litterarum aut nulla, aut certè paucissima habemus de ejus conversatione.

MCCCXC.

Anno primo V Wichardi Abbatis, Romanorum Indictione XIII. Diethardu Comes de Katzenlenbogen contra Cives Colonienfes animum gereus hostilem multa in eos commisit mala Friderico Archiepiscopo respiciente per digitos. Hujus Diethardi filius fuit Philippus ultimus Comes de Katzenlenbogen, qui nostris temporibus moriens sine virili semine unicam reliquit filiam, quam Hassia Comes V Vilhelmus accepit uxorem, & cum ea Comitatum Philippi obtinuit cum multis divitijs.

Diethardus de Katzenlenbogen devastat Colonienfes.

Eodem anno Joannes Palatinus Comes Rheni, Bavaria. Brabantia. que Dux, Hannonia. Hollandia & Seelandia Comes filius Alberti Ducis, & nepos quondam Ludoyici Imperatoris IV. annum ætatis agens nonum decimum. in Episcopum Leodiensis Ecclesie postulatur, & in Civitatem pomposè inducitur. Fratrem habuit nomine V Vilhelmum natu majorem, qui Patri mortuo in Principatu successit. Quo etiam sine virili semine vita defuncto, cum ejus unica filia viro accepto patris sibi Ducatum usurparet, Joannes patruus se opposuit, dimissoque Episcopatu uxorem duxit, & terram Fratris occupavit.

Anno prænotato, primo die Septembris mortuus est Crafftio Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis anno ætatis suæ LIX. Cui successit Philippus ejus nominis secundus, qui præfuit mensibus duntaxat 6. & 18. diebus. Quo etiam mortuo Bernardus Monachus ex oppido Spanheim oriundus, præfuit annis 41. mensibus 3. & 9. diebus. vir prudens & satis idoneus. Veruntamen desolationem Monasterij in utroque statu nimiam reformare non potuit propter malitiam temporum, & inveteratam socordiam Monachorum.

Anno item prænotato Stephanus Dux Bavaria magnis precibus atque muneribus à Florentinis conductus, in manu suorum valida intravit Italiam